

MALİYE POLİTİKASI 2

Türkiye’de Ekonomik İstikrar Politikaları Ünite 1

Türkiye’de 1980 öncesi ekonomik yapının belirleyici özelliği devlet öncülüğünde yürütülen ithal ikameci sanayileşme politikasıdır. Buna göre, yurt içi talebe yönelik olarak yapılan üretimle büyüme sağlanacak ve kamu yatırımları ile bu süreç desteklenecektir.

İthal İkameci Sanayileşme Politikası: Yurt içi tüketimde ihtiyaç duyulan malların, ithal edilmek yerine, koruma ve teşvik yoluyla gerekirse girdi ithal edilerek, yurt içinde üretilmesinin sağlanmasıdır.

Devalüasyon: Yerli paranın yabancı paralar karşısında değerinin düşürülmesidir.

Ortaya çıkan istikrarsızlıkla başa çıkamak için 1978 ve 1979’da devalüasyon yapılmış (tünün değeri düşürülmüştür), temel mal ve hizmetlerin fiyatları ile faiz oranları arttırılmıştır. Dış borç ve kredi imkanlarının arttırılması için de bazı önlemlere başvurulmuştur. Bu önlemler sonucunda, özellikle devalüasyon nedeni ile dış ticarete geçici bir iyileşme sağlanmış olmakla beraber enflasyon hızla artmıştır.

1980 sonrası Dış Açık Büyüme Politikası

Türkiye’de 1970’lerin sonuna kadar uygulanan ithal ikameci sanayileşme politikası, finansman sorunları ile karşılaşmaya başlaması ve rekabet gücünü kaybetmesi sonucunda, bu sorunlarla başa çıkacak yeni bir arayış ihtiyacı doğurmuştur. 24 Ocak 1980 tarihinde alınan kararlar, önceki önlemlerden köklü olarak farklıdır. Dış açık ya da ihracata dayalı büyüme politikası olarak adlandırılan bu yeni bakış açısı sadece Türkiye’de değil, ABD ve İngiltere’de de istikrar politikalarının ana eksenini oluşturmuştur. 24 Ocak kararları doğultusunda uygulanan programın temel bileşenlerinden birisi döviz kurunun serbest piyasada belirlenmesidir.

İhracata Dayalı Büyüme Politikası: ihracata konu olan mallarda uzmanlaşma yoluna gidilerek ekonomik büyümenin sağlanmasıdır.

5 Nisan İstikrar Programı

Dolarizasyon: Bir ülkede, yurt içi yerleşikler tarafından hesap birimi, ödeme aracı ve değer saklama aracı olarak ulusal paranın yerine yabancı ülke paralarının kullanılmasıdır.

Aldınan bu önlemlerin yöneldiği temel hedefler;

Enflasyonu düşürmek,
Türk lirasına istikrar kazandırmak, ihracatı arttırmak,
Ekonomik ve sosyal kalkınmayı sürdürülebilir bir temele oturtmak olarak özetlenebilir.

Ancak uygulama sonuçlarına bakıldığında, 5 Nisan istikrar programı ile dikkate değer bir başarı sağlanamadığı görülmektedir.

Enflasyonla Mücadele Programı; Bu programda önemli olan tek şey Nominal Çıpa kullanılmasıdır.

Nominal Çapa: Para politikası uygulamasında, nihai hedef olan fiyat istikrarına ulaşabilmek amacıyla ara hedef olarak kullanılan para arzı ve döviz kuru gibi nominal değişkenlerdir.

Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı

(Arkadaşlar 13. sayfadan başlayarak bu konuyu bir kez okumanızda fayda var)

Döviz kuruna dayalı enflasyonla mücadele programı Kasım 2000 ve Şubat 2001 krizleri ile sonuçlanınca yeni bir ekonomik istikrar programına gerek duyulmuş ve krizden çıkmak ve istikrarsızlık yaratan yapısal sorunları ortadan kaldırmak amacıyla IMF ile imzalanan stand-by anlaşması gözden geçirilerek Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı adı altında yeni bir istikrar programı hazırlanarak yürürlüğe konulmuştur. Bu programın nihai amacı

Mali disiplin,

Fiyat istikrarı ve

istikrarlı bir büyüme sürecini başatacak yapısal bir dönüşümü sağlamaktır.

Bu programda öngörülen önemli bir konu, fiyat istikrarına yönelik olarak, 2000 yılı içerisinde uygulanan döviz çapına dayalı enflasyonla mücadele uygulamasından vazgeçilerek dalgalı döviz kuruna geçilmesidir.

Özet olarak, Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı kamu açığını ve dış açığı disipline etmeye dayalıdır. Programda kamu dengesi için birincil (faiz dışı) fazla yaratılarak borç yükünün hafifletilmesi, dış denge için ise dalgalı kur rejimi benimsenmiştir.

Net Hata ve Noksan: Ödemeler dengesinde, nereden sağlandı veya nereye ödendi bilinmeyen döviz gelir ve giderleridir.

Görev Zararı: Siyasal otorite tarafından kamu iktisadi teşebbüslerine verilen görevler veya bu teşebbüslerin ürettiği mal ve hizmet fiyatlarının maliyetin altında belirlenmesi sonucu ortaya çıkan zarardır.

Türkiye ekonomisinde 1980 sonrasında ilk defa tek haneli enflasyon oranlarına düşmüştür.

2008 Küresel Krizi Ve Türkiye Ekonomisine Etkisi

Amerika Birleşik Devletleri'nde 2007 yılında belirtileri ortaya çıkan ve 2008 yılında belirginleşen küresel kriz bütün dünya ekonomilerini etkilemiştir. Dışa açık ekonomilerin küresel düzeydeki dalgalanmalardan etkilenmemesi mümkün değildir. Avrupa ülkelerinde olumsuz etkisi belirgin olarak hissedilen küresel krizin Türkiye ekonomisine de etkileri elbette olmuştur.

Küresel krizin etkisiyle 2009-2010 yılları ortalamasında faiz dışı fazla %1'in altına düşmüştür.

Ünite 1 Önemli Notlar

24 Ocak 1980 tarihinde alınan kararlar, dışa açık ya da ihracata yönelik büyüme politikası olarak adlandırılan bir görüşe dayanmaktadır. Temelde parasalci yaklaşım dayanan bu yöneliş çözümü parasal düzenlemelerde aramakta ve

devletin ekonomideki rolünü azaltarak piyasa mekanizmasına işlerlik kazandırmayı öngörmekteydi.

1980'lerden sonra uygulanmış olan büyüme politikası : ihracata yönelik büyüme politikasıdır.

1980'li yıllardan sonra çöküş krizlerinin temel nedeni Büyük Kamu açığıdır.

1980'lerden sonra uygulanan ekonomi politikaları ;

Emek maliyetlerinin düşürülmesi

İhracata yönelmesi

Dolaylı vergilere ağırlık verilmesi

Sıcak paraya başvurulması

1923-1929 Atatürk dönemi özellikleri ;

Teşviki sanayi kanunu çıkarıldı

Teyyare ve motor Türk anonim şirketi kurularak uçak üretimine başlandı

Milli gelir artış oranı %10 dur.

İzmir iktisat kongresi toplandı